

ФАКУЛТЕТ ФАКУЛТЕТ ТЕХНИЧКИХ НАУКА

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовано комисију
Решење 2018-11-01, Декан Факултета техничких наука у Новом Саду на предлог Наставно-научног већа и катедре именовано је комисију:
2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:
 1. **Др Раде Дорословачки, редовни професор;** ПРЕДСЕДНИК, Теоријска и примењена математика, 01.04.2000, ФТН Нови Сад
 2. **Др Радојко Лукић, редовни професор;** члан, Рачуноводство и пословне финансије, 01.10.2003, Економски факултет Београд
 3. **Др Здравко Тешић, редовни професор;** члан, Производни системи, организација и менаџмент, 14.07.2016, ФТН Нови Сад
 4. **Др Ранко Бојанић, ванредни професор;** члан, Производни системи, организација и менаџмент, 12.09.2018, ФТН Нови Сад
 5. **Др Веселин Перовић, редовни професор, МЕНТОР,** Производни системи, организација и менаџмент, 01.02.2017, ФТН Нови Сад

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме:
Татјана (Михаило) Кузмановић
Датум рођења, општина, држава: **20.08.1972, Бар, Црна Гора**
3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив.
Универзитет у Подгорици, Економски факултет, Подгорица
(Кандидат брани докторску дисертацију као магистар наука)
4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија
(Кандидат брани докторску дисертацију као магистар наука).
5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране:
Универзитет у Новом Саду, Факултет Техничких наука, Процена адекватности резервисања насталих, а непријављених (ИБНР) штета и њихов утицај на солвентност осигуравајућих друштава, 12.09.2008.
6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:
Индустријско инжењерство и инжењерски менаџмент

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
РАЗВОЈ МОДЕЛА ФИНАНСИЈСКОГ КОНТРОЛИНГА У ФУНКЦИЈИ ПОВЕЋАЊА ЕФИКАСНОСТИ УСЛУЖНИХ СИСТЕМА

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација мр Татјане Кузмановић „Развој модела финансијског контролинга у функцији повећања ефикасности услужних система„ са литературом и прилозима садржи 160 страна текста. Докторска дисертација садржи 70 табела, 15 графикона, 12 слика, попис коришћене литературе и 1 прилог. Испред основног текста дати су наслов, кључна документацијска информација, списак табела, графикона, слика и садржај. Докторска дисертација садржи укупно 8 поглавља, литературу и прилог према следећем садржају:

1. Увод
2. Контролинг пословних процеса
3. Организациони аспект контролинга
4. Финансијски контролинг
5. Истраживање
6. Резултати истраживања
7. Предлог модела финансијског контролинга као инструмента управљања у услужним системима
8. Закључци
Литература
Прилог: Упитник на основу кога је спроведено истраживање

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Поглавље 1: Увод

У уводном делу приказани су предмет и циљ истраживања, истраживачке хипотезе као и методологија истраживања.

Поглавље 2: Контролинг пословних процеса

Други, теоријски део рада, се базира на дефинисању контролинга, развоју и спровођењу савременог модела контролинга, који утиче да се предвиде промене и усмере предузећа на будући ефикаснији рад. Ово поглавље састоји се из прегледа преовлађујућих теоријских ставова везаних за контролинг. Дат је осврт на управљање процесима у организацији, као и дефиниција и процеси у оквиру теорије менаџмента и управљања. Приказани су и концепт и дефиниције контролинг процеса и његовог ризика.

Поглавље 3: Организациони аспект контролинга

У трећем поглављу се бавимо организацијом контролинга, његовим позиционирањем у компанији као и организацијом саме службе. Стратешким позиционирањем контролинга, анализирањем које то способности треба да има контролер као и које су то надлежности контролинг служби. У овом поглављу се бавимо истраживањима: Како да одељења контролинга боље међусобно сарађују? Коју улогу притом преузима централни, а коју децентрали контролинг? Да ли подела задатака заиста води до тешкоћа при усклађивању? Ако је одговор да, где се оне најчешће појављују? И пре свега: који фактори успеха постоје да би се ефикасност контролинга сасвим могла исцрпети.

Поглавље 4: Финансијски контролинг

Овај део је посвећен финансијском контролингу као систему који треба да омогући континуално и редовно извештавање о оствареним резултатима и њихово поређење са планираним, којим се обезбеђују неопходне оперативне и финансијске информације које усмеравају менаџерске одлуке и активности, подстичући одређене облике понашања у компанији и креирајући вредности у компанији које се сматрају неопходним за остваривање стратешких циљева. На основу редовних финансијских анализа пословања на месечном нивоу (оцена бонитета компаније на основу биланса стања, биланса успеха, ратио анализе) ствара се подлога која представља основу за доношење и спровођење корективних управљачких одлука; без оваквог система све претходно је немогуће. У овом поглављу обухваћено је истраживање и анализа техничких резерви, а посебно одређивање модела резервације штета као једног сегмента у пословању осигуравајућих компанија, како би се истакао значај финансијског контролинга у овим финансијско услужним институцијама.

Поглавље 5: Истраживање

Пети, практични део рада даје информације о узорку истраживања, простору истраживања, математичко – статистичкој обради, примењеним поступцима, графичком приказу и начину тестирања хипотеза. Такође је дат преглед сродних и сличних истраживања из области предметног истраживања до којих се дошло претраживањем секундарних извора информација, литературе и интернета.

Поглавље 6: Резултати истраживања

Резултат истраживања је дат у скраћеној верзији због саме обимности истраживања. Приказана је и дискусија резултата.

Поглавље 7: Предлог модела финансијског контролинга као инструмента управљања услужним системима

На основу утврђених резултата истраживања, као и преовлађујућих ставова стручне и научне јавности, дат је предлог Модела финансијског контролинга као инструмента управљања услужним системима.

Поглавље 8: Закључци

У складу са раније утврђеним циљевима истраживања, методолошким приступом и постављеним хипотезама, у овом истраживању анализира се разлика у оквиру тринаест поглавља/целина. На основу добијених резултата, њихове интерпретације, изведени су одговарајући закључци. Назначен је и правац даљих истраживања.

На крају је дат преглед литературних извора који су коришћени у изради докторске дисертације. Пред тога, уз рад је у Прилогу приказан и Упитник на основу кога је спроведено истраживање.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са ISI листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке или радове који могу заменити овај услов до 01.јануара 2012. године. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

1. Kuzmanovic, T., *Role of financial controlling in service enterprises*, International Journal of Industrial Engineering and Management (IJIEM) (M51), Vol. X No 1, 2019. ISSN:2217-2661
2. Kuzmanovic, T. Kuzmanovic, B., *Estimate of incurred but not reported claims (IBNR) by Chain – Ladder method and the influence at solvency of insurance companies*, XIV International scientific conference on industrial systems, Novi Sad, 2008.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Анализиран је узорак од 120 испитаника из различитих пословних области (осигурања, банкарства, услуга и трговине), који је подељен у 3 субузорка, према величини предузећа.

У складу са раније утврђеним циљевима истраживања, методолошким приступом и постављеним хипотезама, у овом истраживању анализира се разлика у оквиру 8 поглавља.

На основу добијених резултата, њихове интерпретације могу се извести следећи закључци:

- 1) Код питања о броју запослених (МАНОВА и дискриминативна) испитаници указују да постоји значајна разлика између 4 делатности, величина предузећа, са дискриминацијом, величина предузећа .
- 2) Испитаници о општим питањима указују да постоји значајна разлика између 4 делатности, периоду постојања, препрекама за унапређење квалитета финансијског контролинга, ко су корисници услуга, значају контролинга у предузећу, унапређењу квалитета пословања, неопходним подацима за планирање, радном месту, разлика није уочена код комуникација између руководства и запослених са дискриминацијом, периода постојања, ко су корисници услуга, препрека за унапређење квалитета финансијског контролинга, значаја контролинга у предузећу, радног места, унапређења квалитета пословања, неопходних података за планирање, комуникација између

руководства и запослених.

- 3) Код питања о постојању контролинга и финансијског контролинга испитаници указују да постоји значајна разлика између 4 делатности, организације контролинга, контролинга, финансијског контролинга, са дискриминацијом, организације контролинга, финансијског контролинга.
- 4) Код питања о стању система планирања у предузећу испитаници указују да постоји значајна разлика између 4 делатности, оперативно и стратешко планирање, контролинг процес планирања, план и анализа, утрошак ресурса, услов за успешно пословање, засновано на информацијама са тржишта, помоћ контролинга процесу планирања, допринос успешности пословања, разлика није уочена код унапређења процеса планирања, са дискриминацијом, утрошак ресурса, контролинг процес планирања, план и анализа, засновано на информацијама са тржишта, унапређење процеса планирања, и оперативно планирање, допринос успешности пословања, и стратешко планирање, услов за успешно пословање, помоћ контролинга процесу планирања.
- 5) Код питања о значају управљања перформансама указују да постоји значајна разлика између 4 делатности, праћење перформанси процеса, финансијске перформансе, уштеда ресурса компаније, мерење остварења финансијских перформанси, разлика није уочена код мерења задовољства корисника, и праћења трошкова услужних предузећа.
- 6) Код питања о мерењу квалитета задовољством финансијских процеса указују да постоји значајна разлика између 4 делатности, мерење квалитета финансијских процеса, са дискриминацијом, мерење квалитета финансијских процеса.
- 7) Код питања о значају финансијског контролинга указују да постоји значајна разлика између 4 делатности, допринос финансијског контролинга, заједничко дефинисање циљева менаџер контролера, значај интеракције менаџера и финансијског контролера, значај награђивања и мотивације, идентификација ризика пословања, разлика није уочена код имплементације финансијског контролинга, значај интеракције менаџера и финансијског контролера, значај награђивања и мотивације, допринос финансијског контролинга, и значаја идентификације ризика пословања.
- 8) Код питања о општим питањима указују да постоји значајна разлика између величина предузећа, ко су корисници услуга, значај контролинга у предузећу, радно место, комуникација руководство запослени, период постојања контролинга, неопходни подаци за планирање, разлика није уочена код унапређења квалитета пословања, препрека за унапређене квалитета финансијског контролинга, са дискриминацијом, значаја контролинга у предузећу.
- 9) Код питања о постојању контролинга и финансијског контролинга указују да постоји значајна разлика између величина предузећа, финансијског контролинга, организације контролинга, контролинга, са дискриминацијом, финансијског контролинга и организације контролинга.
- 10) Код питања о стању система планирања у предузећу указују да постоји значајна разлика између величина предузећа, оперативно и стратешко планирање, план и анализа, контролинг процес планирања, помоћ контролинга процесу планирања, разлика није уочена код унапређења процеса планирања, услов за успешно пословање, допринос успешности пословања, засновано на информацијама са тржишта, са дискриминацијом, допринос успешности пословања, план и анализа, утрошак ресурса, контролинг процес планирања, унапређење процеса планирања, засновано на информацијама са тржишта, и оперативно планирање, и стратешко планирање, помоћ контролинга процесу планирања као услов за успешно пословање.
- 11) Код питања о значају управљања перформансама указују да постоји значајна разлика између величина предузећа, мерења остварења финансијских перформанси, уштеда ресурса компаније праћењем перформанси процеса, мерење задовољства корисника, и праћење трошкова услужних предузећа, разлика није уочена код финансијских перформанси, са дискриминацијом, мерење остварења финансијских перформанси, праћење перформанси процеса, мерење задовољства корисника, и праћења трошкова услужних предузећа.
- 12) Код питања о мерењу квалитета задовољством финансијских процеса указују да постоји

значајна разлика између величина предузећа, мерење квалитета финансијских процеса, са дискриминацијом, мерења квалитета финансијских процеса.

- 13) Код питања о значају финансијског контролинга указују да постоји значајна разлика између величина предузећа, значаја интеракције менаџера и финансијског контролера, заједничко дефинисање циљева менаџер – контролер, допринос финансијског контролинга, значај награђивања и мотивације, идентификација ризика пословања, значај тренинга и обука, имплементација финансијског контролинга, са дискриминацијом, значај тренинга и обука, значај интеракције менаџера и финансијског контролера, идентификација ризика пословања, имплементација финансијског контролинга, значај награђивања и мотивације, заједничко дефинисање циљева менаџер контролер, допринос финансијског контролинга.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Истраживања у оквиру дисертације су вршена на узорку од 120 испитаника из различитих услужних система подељен у 4 субузорка у односу на контролинг у предузећу. Предузећа су различитих основних делатности. Истраживањем су обухваћена и приватна и државна предузећа. За потребе истраживања састављен је посебан упитник који се састоји из два дела. Први општи део се састоји из питања везаних за предузеће које се анкетира. Други део упитника тиче се саме организације и пословања контролинга у оквиру анкетираних предузећа. Подаци су обрађени одговарајућим математичко-статистичким поступцима. Коришћени су мултиваријантни поступци МАНОВА и дискриминативна анализа. Од униваријантних поступака примењен је Роу-ев тест. Најзначајнији резултати истраживања су графички приказани.

Предложени Модел финансијског контролинга као инструмент управљања услужним системима је теоретски и практично веома јасно образложен.

Рад је проверен у софтверу за детекцију плагијаризма *iThenticate*

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

Дисертација је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе.

Докторска дисертација својим насловом, садржајем, резултатима истраживања и начином тумачења тих резултата **садржи све битне елементе** који се захтевају за радове овакве врсте.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци

Разматрајући докторску дисертацију кандидата мр Татјане Кузмановић, Комисија је закључила да она представља оригиналан допринос теорији и пракси, у ширем контексту индустријског инжењерства и инжењерског менаџмента. Развијени модел финансијског контролинга као инструмент управљања услужним системима представља научни допринос аутора теорији и пракси унапређења контролинга, односно обезбеђује добру основу за даља истраживања у наведеној научној области. Истраживањем су испуњени сви задати циљеви.

Комисија закључује да докторска дисертација кандидата мр Татјане Кузмановић представља оригиналан допринос у области финансијског контролинга као подршке менаџменту при доношењу одлука и инструмент управљања услужним системима.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања.

Докторска дисертација нема недостатака који битно утичу на коначан резултат истраживања

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

На основу изнетог, Комисија констатује да укупни резултати приказани у докторској дисертацији мр Татјане Кузмановић; „РАЗВОЈ МОДЕЛА ФИНАНСИЈСКОГ КОНТРОЛИНГА У ФУНКЦИЈИ ПОВЕЋАЊА ЕФИКАСНОСТИ УСЛУЖНИХ СИСТЕМА" у потпуности задовољавају услове:

да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

Др Раде Дорословачки, редовни професор
Факултет техничких наука, Нови Сад, председник

Др Радојко Лукић, редовни професор
Економски факултет, Београд, члан

Др Здравко Тешић, редовни професор
Факултет техничких наука, Нови Сад, члан

Др Ранко Бојанић, ванредни професор
Факултет техничких наука, Нови Сад, члан

Др Веселин Перовић, редовни професор
Факултет техничких наука, Нови Сад, ментор